

УДК 159.9

Похілько Д.С., канд. психол. наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії екстремальної та кризової психології науково-дослідного центру, Національний університет цивільного захисту України

**НЕСПРИЯТЛИВІ ПСИХОСОЦІАЛЬНІ ФАКТОРИ РОЗИТКУ
УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ**

У сучасному суспільстві дитина є повноцінною частиною соціуму. Вона має можливість приймати активну участь в різних сферах життя країни (соціальному, науковому, політичному тощо). Таке положення має свої позитивні та негативні сторони. Позитивним є те, що беручи участь в різних заходах дитина навчається мислити, аналізувати, планувати, стає більш самостійною та відповідальною. Вона відчуває, що може сама змінювати своє соціальне оточення, своє майбутнє. До негативних можна віднести те, що «обертаючись» в дорослих темах дитина втрачає частку свого дитинства, адже реалії світу повстають перед нею значно раніше.

Отже, розглянемо, що ж оточує сучасних українських дітей сьогодні:

– *військові дії на Сході України*. Нажаль ситуація, що склалася на Донеччині та Луганщині травмує не лише дітей, які живуть на цій території, а й усіх інших. Незахищеність інформації, яку в повному обсязі може бачити дитина в засобах масової інформації, Інтернет ресурсах тощо також викликає хвилю травматизації дитячої психіки. Все це призводить до появи глобального страху, який за собою тягне ряд психосоматичних захворювань.

– *масові міграції*. Збільшення міграційних процесів в Україні, приводить до збільшення психологічного навантаження на дитину (хоча, взагалі й на всю родину). Переїжджаючи на нове місце дитина втрачає свою звичну середу життя, свій соціальний статус, друзів й т. ін.

– *національні розбіжності (ворожнеча)*. Можна сказати, що сучасне українське суспільство вороже ставиться до іншої нації (зокрема росіян). Люди практично повністю ототожнюють характер політичної діяльності керівництва Російської Федерації й образ народу в цілому. Агресія, яка викликана спрямованістю політичної діяльності Російської держави в повному обсязі виплескується на її громадянах, досить гостро відторгаються люди, які належать до неї, або мають там рідних. Для дітей цей момент є зовсім не зрозумілим, адже треба ненавидіти людей, яких ти любиш, своїх друзів та рідних лише тому, що вони живуть в іншій державі.

– *череда шкільних перетворень*. Для дитини учбова діяльність є провідною, основною, вона займає більшу частину усього життя дитини. Школа для дитини це своє окреме життя. Щоб відчувати себе там комфо-

ртно потрібна стабільність, правила та норми повинні бути чіткими й лаконічними. Цього нажаль на сьогодні немає, й постійні зміни в навчальному процесі дитини викликають додаткове психологічне напруження.

– *тривале перебування в спеціалізованих закладах (інтернат, дитячий будинок, лікарня, санаторій тощо)*. Цей фактор найбільш характерний для дітей, які постраждали в ході збройних дій на Сході України. Для дітей, що тривалий час повинні були знаходитися в спеціалізованих закладах, які не мали можливості бачитися зі своїми рідними, або взагалі втратили їх.

– *складнощі в сімейних відносинах*. Особливості сімейного виховання, неадекватне чи спотворене внутрішньо-сімейне спілкування, нестача душевного тепла, емоційної близькості, відсутність одного з батьків тощо все це впливає на емоційний стан дитини, на її благополуччя.

– *особистісні характерологічні відхилення самої дитини*.

Отже, можна сказати, що на сьогодні сучасних українських дітей оточує ряд несприятливих психосоціальних факторів, які так чи інакше впливають на розвиток та формування особистості, на її фізичне та психічне здоров'я.

УДК 159.9:355/351.743

Приходько І.І., д. психол. наук, професор, начальник науково-дослідного центру службово-бойової діяльності Національної гвардії України, Національна академія Національної гвардії України, м. Харків;

Колесніченко О.С., канд. психол. наук, с.н.с., начальник науково-дослідної лабораторії морально-психологічного супроводження службово-бойової діяльності Національної гвардії України науково-дослідного центру, Національна академія Національної гвардії України, м. Харків;

Мацегора Я.В., канд. психол. наук, с.н.с., провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії науково-дослідного центру, Національна академія Національної гвардії України, м. Харків;

Юр'єва Н.В., канд. психол. наук, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії науково-дослідного центру, Національна академія Національної гвардії України, м. Харків

ЕКСПРЕС-МЕТОДИКА «ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДО РИЗИКУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ»

Сьогодні немає сумніву в тому, що професія військовослужбовця належить до ризиконебезпечних: абсолютна більшість офіцерів та військовослужбовців за контрактом виконували службово-бойові завдання